

med seboj! Ono navdušenje vas prešini, katero razvnela češko in hrvaško učiteljico, katera je mnogo pripomogla, da ima Praga svoj učiteljski dom, da ima Zagreb svojo učiteljsko palačo. In taka vzrasi tudi v Ljubljani po prizadevanji vašem, po vaši pomoči in podpori!

Imena in nabrane darove bomo objavljali v „Učit. Tovarišu“, želimo le, da bi v to bili primorani prepuščati vsakokrat prav mnogo prostora.

Prihodnjost nas bo o tem poučila.

Odbor „Društva za zgradbo učiteljskega konvikta
v Ljubljani“.

Ustavoizanstvo.

(Spisal Fr. Orožen.)

D.

Grbi.

a.) Državni grb.

(Dalje.)

Po cesarju Ferdinandu I., l. 1836. določeni „veliki cesarski grb“ se sedaj ne rabi.

„Srednji državni grb“ se le malo loči od „velikega cesarskega grba“ in je v sedanjosti sestavi določen po cesarskem ukazu od 25. grudna 1866.

„Srednji državni grb“ je dvoglav črn cesarski orel, venčan na vsaki glavi z zlatima kljunoma in z rdečima, ven molečima jezikoma. Dvoglavi orel drži v desnem kremplju zlato državno žezlo in pred tem goli državni meč z zlatim križastim držajem, v levem kremplju pa zlato državno jabolko. Nad orlom visi cesarska krona, s katere plapolata dva modra trakova, ki sta na koncu zlato-resičava. Na prsni cesarskega orla leži kot glavni ščit mali državni grb ali rodoslovni grb Najvišje cesarske hiše. Rodoslovni grb je razdeljen podolgoma na tri ščite in ima v sredi avstrijski hišni grb (srebrno poprečnico v rdečem polju); na desni strani modro venčanega habsburškega leva v zlatem polju, na levi pa lotarinški rodoslovni grb (v zlatem polju rdeče pošev proti desni roki potegnjeno bruno, na katerem so trije breznožni srebrni orli jeden nad drugim).

Ta rodoslovni grb Najvišje cesarske hiše je okrašen z redovi „zlatega runa“, Marije Terezije, sv. Štefana, Leopolda, „železne krone“ in Franc Jožefa. Ob perji dvoglavega orla so na desni (od zgoraj navzdol) grbi ogerski, gališki, dolenjeavstrijski, saleburški in štajerski;

na levi grbi češki, ilirski, erdeljski, moravsko-šleski, koroško-kranjski. Tirolski grb leži na repu dvoglavega orla.

„Mali državni grb“ ali rodoslovni grb Najvišje cesarske hiše je jednak srednjemu državnemu grbu, manjka mu le najst stranskih grbov ob orlovem perji.

Državni barvi: črna-rmena.

Hišni barvi: srebrna-rdeča.

Geslo cesarja Franc Jožefa I. je „viribus unitis“ (z zedinjenimi močmi).

„C. kr. prapor“, katerega ima naša vojska na svojih zastavah, ima na rmenem polji črnega cesarskega dvoglavega orla z rodoslovnim glavnim grbom na prsih in z najst stranskimi grbi na perji.

„Vojna zastava“ je rdeča-bela-rdeča na pošev preprogana. Sredi bele proge je v zlatem okviru venčani avstrijski grb.

„Kupčijska zastava“ avstrijsko-ogerska ima tri poševne proge, od katerih je zgornja rdeča, srednja bela in spodnja rdeče in zeleno nacepljena. V sredi sta avstrijski in ogerski grb.

b.) Deželni grbi.

Deželni grb kranjski: Na srebrnem ščitu je moder orel, ki ima na prsih polmesec, zložen iz rdečih in zlatih ploščic. Na sredi gorenjega roba je knežji klobuk.

Deželne barve: Bela-modra-rdeča.

Deželni grb tržaški: Z zlato in rdečo barvo povprek razdeljeno polje ima zgoraj črnega dvoglavega orla s krono; zdolej pa je srebrna poprečnica z lilijasto zlato ostjo sulice sv. Sergija.

Deželne barve: rdeča-bela-rdeča.

Deželni grb poknežene grofije goriške in gradišanske: Goriški grb ima na pošev proti desni presekan ščit, čigar desna polovica je šesterno na pošev proti levi s srebrno in rdečo barvo razprogana, leva stran pa kaže venčanega zlatega leva v modrem polju.

Deželni barvi: bela-rdeča.

Gradiška pa ima z zlato in modro barvo povprek razdeljen ščit s srebrnim sidrastim križem na sredi. Nad ščitom je knežji klobuk.

Deželni barvi: bela-rdeča.

Deželni grb mejne grofije isterske: V modrem polju je korakajoča zlata koza z rdečimi rogovi in rdečimi podkovi.

Deželne barve: zlata-rdeča-modra.

Deželni grb dalmatinski: V modrem polju so tri naprej obrnjene venčane zlate leopardske glave. Nad ščitom leži zobata krona.

Deželni barvi: zlata-modra.

Deželni grb koroški: Ščit je navpik razdeljen na dve polovici. Leva stran ima srebrno prečnico v rdečem polju, desna pa v

zlatem polji tri črne korakajoče leve, kateri so drug nad drugim. Nad ščitom je knežji klobuk.

Deželni barvi: rdeča-bela.

Deželni grb štajerski: Na zelenem polji je po konci stoječ srebrn panter, kateremu iz vseh odprtih šviga ognjen plamen. Nad ščitom je knežji klobuk.

Deželni barvi: zelena-bela.

Deželni grb dolenje-avstrijski: V modrem ščitu je pet zlatih orlov, ki so postavljeni po dva v jedni vrsti, jeden pa zdolej. Nad ščitom je nadvojvodski klobuk.

Deželni barvi: modra-zlata.

Deželni grb gorenje-avstrijski: Ščit je podolgoma nacepljen in ima na desni polovici jednoglavega črnega orla na zlatem polji, leva stran pa kaže dva srebrna kola v rdečem polji. Nad ščitom je nadvojvodski klobuk.

Deželni barvi: bela-rdeča.

Deželni grb salcburški: Podolgoma pregrajen ščit kaže na levi strani srebrno prečnico v rdečem polji, na desni pa po konci stoječega črnega leva v zlatem polji.

Deželni barvi: rdeča-bela.

Deželni grb tirolski: V srebrnem polji je po konci stoječ rdeč orl z venčano glavo, ki je obrnjena na desno. Orl ima razkoračene noge, odprte kremplje in raztegnjene peroti, od katerih ima na sredi vsaka po jedno srebrno deteljno steblo s trojnim peresom. Nad ščitom je knežji klobuk.

Deželni barvi: bela-rdeča.

Predarelski grb združuje grbe posameznih predarelskih grofij in je zelo mnogovrsten. Ščit ima tri poprečne vrste, srednji ščit in spodaj ost. Na srebrnem srednjem ščitu je rdeča monfortska cerkvena zastava. Zgornja vrsta ima tri polja, v srednjem modrem polji je zlato solnice nad zlato goro s tremi vrhovi (grofija Sonnenberg). Desno polje ima črešnje s srebrnim kolom in s črnimi hermelinovimi repi (grofija Bregenc), levo srebrno polje pa cerkvico z rdečo streho in blizu stolpa viseč majhen srebrn ščit, v katerem je črna cerkvena zastavica (grofija Feldkirch). Srednja vrsta ima na desni v srebrnem polji črn samorog (grofija Bludenc), na levi pa v modrem polji skakajočega zlatega divjega kozla (grofija Hohenems). V spodnji vrsti vidimo dve polji. Desno rdeče polje ima srebrno prečnico in hruško (grofija Dornbirn), levo belo polje pa jelko s češarkom (Bregencki gozd). Na dolnjem srednjem polji sta dva črna ključa (grofija Montafon). Nad ščitom je knežji klobuk.

Deželni barvi: rdeča-bela.

Deželni grb češki: Na rdečem polji je venčan po konci stoječ srebrn lev z dvojnimi repom. Nad ščitom je češka kraljeva krona.

Deželni barvi: rdeča-bela.

Deželni grb moravski: V modrem polji je venčan orel, kateri ima zlate in rdeče kocke in razpeti peroti. Nad ščitom je knežji klobuk.

Deželni barvi: zlata-rdeča.

Deželni grb šleski: V zlatem polji je črn venčan orel, kateri nosi srebrn križec na prsih. Križec stoji na srebrnem polmeseču, čigar rogova imata obliko deteljnega peresa. Nad ščitom je knežji klobuk.

Deželni barvi: zlata-črna.

Deželni grb gališki: Modro polje je z ozko rdečo poprečnico razdeljeno v dve polovici. V zgornji polovici stoji na poprečnici črna kavka, v dolnji polovici pa se vidijo tri zlate zobate krone v vrsti 2, 1. Nad ščitom je lokovita krona.

Deželni barvi: modra-zlata.

Deželni grb bukovinski: Ščit ima podolgota na polovico modro in rdeče polje. V sredi je naprej nagnjena pri vratu odtrgana bivolova glava, obdana s tremi zlatimi zvezdami v vrsti 1, 2. Nad ščitom je knežji klobuk.

Deželni barvi: modra-rdeča.

(Dalje prih.)

Martin in Jera.

Prvo poglavje.

Dober mož, ali vender velika nesreča svoje žene in svojih otrok.

Kandršah živi zidar po imenu Martin s svojo ženo Jero. Ima sedmero otrok in dober zaslužek; toda ima napako, da se da često zapeljati v gostilnico, a kedar obsedi v njej, zapravlja kakor norec. V naši vasi pa je nekaj prefriganih fantov, ki gredo le za tem in živijo samo od tega, da zalezujejo poštene in neoprezne ljudi, katerim pri vsaki priliki kradejo denar iz žepa. Ti poznajo dobro Martina ter ga zapeljejo pogosto v gostilnico na kupico vina in tudi h kvartam, da mu izvablajo denar, ki ga je zaslužil v potu svojega obraza. Vselej, kedar se je to zgodilo na večer, kesal se je Martin drugo jutro, ko je videl, kako stradajo žena in otroci. Hudo mu je pri srcu, da Jera in otroci nimajo kruha; pobesi glavo, zakrije oči, da ne bi ga opazili, da joka.

Jera je najboljša žena v vasi; toda njej in otrokom preti nevarnost, da izgube očeta in hišico, ter da jih čaka največja beda, ker Martin noče in noče odpovedati se pijači ter ogibati se gostilnice.